

PROTOKÓŁ NR XV/03
XIII SESJI SEJMIKU WOJEWÓDZTWA
ŚLĄSKIEGO II KADENCJI

(20.10.2003 r. – Sala Sejmu Śląskiego, gmach Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego)

1. Otwarcie sesji godz. 11¹⁰ – Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku.

wyznaczenie komisji:

- licząca głosy:

1. radny Paweł Wieczorek (SLD-UP),
2. radny Longin Dobrakowski (LPR),

- uchwał i wniosków:

1. radny Tadeusz Mazanek (Samoobrona RP),
2. radny Alojzy Lysko (PiS).

- **radny Paweł Wieczorek** – „na 48 radnych obecnych na sali jest 44”.

- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – stwierdził prawomocność obrad.

Radni nieobecni (wg listy): Antoni Piechniczek, Michał Wójcik.

- **radny Rajmund Pollak** – „wniosek formalny... Chciałbym, żeby przed tą częścią roboczą, bo problemy myślę, że już zaczną się przy uchwalaniu porządku obrad, abyśmy wspólnie złożyli podziękowanie Papieżowi Janowi Pawłowi II za 25 lat pontyfikatu”. Odczytał proponowany tekst:

Sejmik Województwa Śląskiego składa Waszej Świątobliwości szczerze podziękowanie za 25 lat pontyfikatu. Dziękujemy za wspaniałe dokonania na Stolicy Piotrowej dla Polski i dla świata. Dziękujemy za nieustającą troskę Waszej Świątobliwości o dobro Ojczyzny i naszych rodaków rozproszonych na wszystkich kontynentach. Dziękujemy za słowa otuchy oraz wszystkie encykliki i nauki, które do nas skierował Papież Polak podczas pielgrzymek i z Watykanu. Dziękujemy za hojność błogosławieństw jakie Wasza Świątobliwość udziela. Dziękujemy za radość którą Papież Jan Paweł II wlewa w serca nasze.

*Przyrzekamy, że będziemy się modlić o to, aby ten pontyfikat trwał jak najdłużej.
Życzymy Waszej Świątobliwości tak po staropolsku sto lat.*
Zaproponował przyjęcie go przez aklamację.

- radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku – „dziękuję Panu Radnemu. Jestem znowu w nieprawdopodobnym kłopotcie, ponieważ zamiast wniosku o charakterze formalnym odczytał Pan ważne, wydaje mi się, oświadczenie. Zrobiliśmy to przed punktem dotyczącym przyjęcia porządku obrad. Z ogromną przykrością muszę stwierdzić, że w trybie, który Pan Radny zaproponował tego oświadczenia przyjąć nie możemy. Bardzo bym prosił o sformułowanie tego wniosku w trybie regulaminowym. Przechodzimy do punktu 2...

2. Przyjęcie porządku obrad:

Proponowany porządek obrad:

1. Otwarcie sesji.
2. Przyjęcie porządku obrad.
3. Przyjęcie protokołu XII sesji Sejmiku.
4. Sprawozdanie z działalności Zarządu Województwa w okresie pomiędzy sesjami.
5. Informacja na temat stanu prac nad planem zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego.
6. Podjęcie uchwały w sprawie zmiany budżetu Województwa Śląskiego na rok 2003 (**druk II/294**).
7. Podjęcie uchwały w sprawie zmian w budżecie Województwa Śląskiego na rok 2003 (**druk II/295**).
8. Podjęcie uchwały w sprawie zwiększenia w 2003 roku planu przychodów i wydatków w zakładzie budżetowym - Biuro Planowania Przestrzennego w Bielsku Białej (**druk II/296**).
9. Podjęcie uchwały w sprawie zmiany uchwały nr II/10/7/2003 z dnia 7 lipca 2003 roku (**druk II/297**).
10. Informacja Przewodniczącego Sejmiku Województwa Śląskiego o oświadczeniach majątkowych radnych Sejmiku.
11. Interpelacje.
12. Zapytania, wnioski, oświadczenia radnych.
13. Zamknięcie sesji Sejmiku.

- radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku – dodatkowo przesłane zostały projekty uchwał w sprawie:

- wyrażenia zgody na dokonanie darowizny nieruchomości położonej w Wodzisławiu Śląskim na rzecz Powiatu Wodzisławskiego (druk II/298),
 - zmiany uchwały nr II/6/16/2003 z dnia 17 marca 2003 roku (druk II/299),
 - przyznania dodatku specjalnego Marszałkowi Województwa Śląskiego (druk II/300). Umieszczenie ich w porządku będzie wymagało bezwzględnej większości ustawowego składu Sejmiku, zgodnie z zapisem art. 21 ust. 2 ustawy o samorządzie województwa. Proponuję, by po ewentualnym przegłosowaniu uchwały z druków II/298 i II/299 umieścić jako punkty 10 i 11, zaś uchwałę z druku II/300 po punkcie dotyczącym informacji o oświadczeniach majątkowych. Dotychczasowy punkt 10: Informacja Przewodniczącego Sejmiku Województwa Śląskiego o oświadczeniach majątkowych radnych zostanie rozszerzony o informację Marszałka Województwa o oświadczeniach pracowników samorządowych oraz informację Wojewody o oświadczeniach Przewodniczącego Sejmiku i Marszałka. W ramach autopoprawki tytuł punktu będzie brzmiał: Informacja o oświadczeniach majątkowych.
- **radny Alojzy Lysko** – zaproponował, by nie odrzucać oświadczenia radnego Pollaka, lecz powołać kilkuosobowy zespół i tak opracować tekst, by zawrzeć również treści o charakterze regionalnym. Pomysł jest trafiony, Sejmik nie powinien przejść obok tego wydarzenia obojętnie.
- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – „w pełni zgadzam się z propozycją Pana Radnego, czy ktoś jeszcze do porządku obrad ?...”
- **radny Rajmund Pollak** – „Szanowni Państwo ! Ja bardzo się cieszę, że tutaj Pan Radny Lysko poparł ten pomysł, przykro mi tylko, że Pan Przewodniczący próbował znowu wykorzystać to, że jako członek SLD jest Przewodniczącym Sejmiku i... no niestety, ale to, co Pan zrobił na początku sesji, to ja Panu powiem, że było nawet nietaktowne. Bo gdyby Pan powiedział to, co powiedział Pan Radny Lysko, że utworzymy komisję, która ewentualnie coś doda, to oczywiście, że tak ! Myślę, że to jest na miejscu, natomiast Pan próbował w ogóle zdjąć tę sprawę z obrad Sejmiku. Ja dlatego tutaj proponuję, żeby po prostu zrobić 10 minut przerwy i uważam, że myśmy powinni zacząć sesję Sejmiku od właśnie tej sprawy. Bo nie może być tak, że jest cokolwiek ważniejszego, aniżeli podziękowanie dla Papieża Polaka za 25 lat pontyfikatu. Wszystko na bok, podziały na bok. Wszystkie sprawy polityczne, które nas tutaj dzielą powinny być w tym momencie odsunięte na bok, myśmy powinni opracować oświadczenie, zacząć od oświadczenia, natomiast dopiero potem procedować dalej. Dlatego ja proponuję 10 minut przerwy, żeby po prostu to oświadczenie opracować a potem dopiero będziemy dyskutować na porządku obrad, bo są tutaj punkty kontrowersyjne, których nie godzi się omawiać po prostu już w takiej

atmosferze odświętnej, którą powinniśmy mieć w czasie, kiedy będziemy uchwalać to oświadczenie, które dotyczy podziękowania Papieżowi. Proszę o 10 minut przerwy”.

- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – „Proszę Państwa ! Panie Radny ! Jesteśmy w trakcie ustalania porządku obrad, w związku z tym proponuję, żeby ta idea, którą Pan zgłosił, a wcześniej Pan Radny Lysko, dotycząca powołania zespołu redakcyjnego, zrealizowała się w trakcie...”
- **radny Rajmund Pollak** – „Panie Przewodniczący ! Nie znam przypadku, żeby Pan odmówił komukolwiek tutaj, w czasie tej kadencji, zrobienia przerwy, jeżeli któryś radny o to prosił. Dziwię się Panu, że Pan próbuje to zrobić w przypadku, kiedy dotyczy to tak ważnego oświadczenia. Proszę o 10 minut przerwy. Ponieważ Pan zakłócił początek naszych obrad, proszę, żeby Pan dalej nie zakłócał, tylko proszę o 10 minut przerwy”.
- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – „Panie Radny ! Po pierwsze odmawiam w tej chwili ogłoszenia przerwy, po drugie bardzo Pana proszę o to, żeby zechciał Pan szanować prawo, ponieważ w ślubowaniu, które Pan składał oświadczył Pan, że będzie Pan przestrzegał prawa. Dziękuję bardzo !”
- **radny Rajmund Pollak** – „Proszę Pana ! Ja prawa przestrzegam i nie widzę żadnego naruszenia prawa w propozycji złożenia podziękowania Papieżowi Janowi Pawłowi II... także tutaj, jeżeli Pan tutaj mówi o jakimś prawie, to jest też prawo dobrych obyczajów i Pan to prawo w tej chwili narusza. Natomiast jeżeli Pan odmawia przerwy, to w takim razie przechodzimy... bo ja wiem o co chodzi. Pan chce, żeby nie dopuścić do dyskusji nad porządkiem obrad, gdzie są sprawy kontrowersyjne, tylko chce Pan, żeby spokojnie, że tak powiem uchwalić i przejść do porządku, gdzie tam są punkty 1, 2, 3. Ja uważam, że nie może być oświadczenie dotyczące podziękowania Papieżowi w jakimkolwiek punkcie innym, jak punkt pierwszy. To powinno być w punkcie pierwszym porządku obrad i mnie jest tylko przykro, że Zarząd tego województwa, które tyle zawdzięcza Papieżowi nie zaproponował takiego oświadczenia. Ja teraz, jeśli chodzi o porządek obrad, ponieważ Pan nie zgadza się na przerwę, przede wszystkim chciałem zapytać w jakim trybie została zgłoszona uchwała o przyznaniu Panu Marszałkowi stałego dodatku specjalnego, bo według *Regulaminu*, o którym Pan mówi, uchwałę może zgłosić 10 radnych – ja tam nie widziałem podpisów 10 radnych – może zgłosić Przewodniczący Sejmiku – nie widziałem podpisu Przewodniczącego Sejmiku – bądź może zgłosić Zarząd. Jeżeli to zgłosił Zarząd, czyli Pan Marszałek sam sobie zgłasza po prostu podwyżkę. Ja uważam, że mamy ważniejsze sprawy niż podwyżki dla... czy jakieś dodatki specjalne dla Pana

Marszałka. Ten dodatek był wyraźnie ustalony na czas określony, to znaczy wiadomo, że na rozruchu, był nowy Zarząd itd., miał Pan Marszałek dodatkowo dodatek specjalny. Uważam, że przy tym bezrobociu, przy tych problemach, które nękają nasze województwo i również przy tym, że np. pracownicy zarówno Sejmiku, jak i Urzędu Marszałkowskiego nie dostali ostatnio żadnych podwyżek, to uważam, że ten punkt nie powinien być wprowadzony do porządku obrad. Poza tym proponuję, na mocy § 52, gdzie jest wyraźnie napisane, że ma prawo również radny zgłaszać - § 53 - „z wnioskiem o uzupełnienie bądź zmianę w projekcie porządku obrad może wystąpić radny, Marszałek lub z upoważnienia Marszałka inny członek Zarządu”... więc ja jako radny proponuję, abyśmy dzisiaj również mieli punkt, to może być punkt ostatni, ale żeby był taki punkt: utworzenie *Centrum Martyrologii i Heroizmu Narodu Polskiego* na terenie radiostacji gliwickiej. Proszę Państwa ! Ostatnimi czasy jesteśmy szarpani różnego typu inicjatywami pod tytułem np. *Centrum Wypędzonych* jakieś tam w Berlinie, są również jakieś plany co do narodu polskiego, że Niemcy będą jakieś rewindykacje wobec nas wyciągać itd. Uważam, że tutaj w Sejmiku Śląskim powinniśmy uchwalić coś takiego, na razie żeby to była debata, bo też uchwałę przygotujemy w trakcie debaty, aby utworzyć *Centrum Martyrologii i Heroizmu Narodu Polskiego w XX wieku* w Gliwicach, aby było wiadomo, kto kogo wypędzał i kto kogo prześladował, bo jak ja czytam nawet gazety nasze, to czasami mam wrażenie, że II wojnę światową to nie wywołali Niemcy...”

- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – „Przepraszam Pana Radnego ! Mam prośbę ... jesteśmy w punkcie „ustalenie porządku obrad”. Proszę o zgłoszenie punktu do porządku, a nie prowadzenie w tej chwili merytorycznej debaty...”

- **radny Rajmund Pollak** – „Panie Przewodniczący ! Pan ustawił, że tak powiem, te dzisiejsze obrady. Ja proponowałem zupełnie inny przebieg – Pan to odrzucił. W tej chwili ja, jeżeli Pan odrzucił przerwę, to ja proponuję uzupełnienie porządku obrad. Po pierwsze, to co poparł Pan Lysko – jako pierwszy punkt porządku obrad powinno być oświadczenie związane z podziękowaniem dla Papieża Jana Pawła II za 25 lat pontyfikatu. To jest pierwszy mój wniosek. Drugi: w ogóle zdjęcie, jako nieformalnej, jako niezgodnej z *Regulaminem*, wniosek o przyznanie dodatku specjalnego i tutaj ja to przeczytam, bo tutaj to jest dokładnie zapisane, bo... Jeszcze jedno, proszę Państwa ! Ten projekt, bardzo ciekawa jest sprawa, że ten projekt o przyznaniu dla Pana Marszałka dodatku specjalnego jest dany dzisiaj. Według *Regulaminu* radni powinni dostać projekty uchwał na tydzień przed sesją. Ja wiem dlaczego dzisiaj to dano, bo po prostu z zaskoczenia – a może radni nie zauważają, prawda, o co tu chodzi. Projekt uchwały brzmi w ten sposób, że:

przyznać Marszałkowi Województwa Śląskiego Panu Michałowi Czarskiemu dodatek specjalny w kwocie – 2.912,00 zł”.

- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – „Przepraszam ! Pan Radny jest w stanie na chwilkę przerwać swój wywód ? ... Bardzo proszę o wysłuchanie opinii następującej...”
- **radny Rajmund Pollak** – „proponuję przerwę, zgadza się Pan na przerwę ?”
- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – „Przepraszam ! Jesteśmy w trakcie ustalania porządku obrad ! Ustalimy porządek może być przerwa. Proszę Państwa jesteśmy....”
- **radny Rajmund Pollak** – „Dobrze ! to pierwszy punkt głosujemy...”
- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – „Pan Radny zgłosił wnioski. Ja te wnioski odnotowałem. Prosiłbym, żeby w tej chwili nie toczyć już dyskusji merytorycznej nad poszczególnymi wnioskami, bo jeżeli one zostaną wprowadzone do porządku obrad zgodnie z wymogami *Regulaminu*, wtedy będzie okazja do dyskusji merytorycznej. Jesteśmy w punkcie przyjęcie porządku obrad więc ograniczmy się do tego...”
- **radny Rajmund Pollak** – „no więc Panie Przewodniczący ! Ja właśnie zgłaszam wnioski do porządku i proponuję głosowanie poszczególnych wniosków po kolei. Dlaczego ? Ja tu jestem radnym już prawie rok i ja znam Pana Przewodniczącego sztuczki. Ja odejdę od mikrofonu a Pan powie, że te wnioski, które Pan Pollak zgłosił są niezgodne z *Regulaminem*...
- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – „bo tak jest... oprócz jednego”
- **radny Rajmund Pollak** – „...więc głosujemy ... Panie Przewodniczący ! Nie tak jest ! Proponuję, żebyśmy wnioski głosowali po kolei i te wnioski, które ja zgłoszę, żeby były przegłosowane, a potem może następny radny zgłaszać. Nie ma w *Regulaminie* napisane... przepraszam bardzo, jest w tej chwili punkt: dyskusja nad porządkiem obrad. Nie wiem, czy Pan czytał *Regulamin* ? Jest punkt dyskusja nad porządkiem obrad. Więc proszę Pana ! jeżeli my w tej chwili jesteśmy nad propozycjami, które ja dałem... Ja Panu powiem ! Jeżeli nie będzie przegłosowany punkt o wystosowaniu – jako pierwszy – oświadczenia dotyczącego pontyfikatu Jana Pawła II, to ja stąd nie odejdę... bo proszę Pana ja uważam, że my jesteśmy winni Papieżowi złożyć mu podziękowanie...”

- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – „po raz kolejny bardzo proszę i upominam Pana Radnego ! Proszę o stosowanie się do *Regulaminu* i proszę o sformułowanie wniosków, jeżeli są dodatkowe oprócz tych, które Pan Radny sformułował”.
- **radny Rajmund Pollak** – „formułuję wnioski, żeby Pan ... formułuję wniosek podstawowy: proszę o przegłosowanie tych wniosków, które zgłosiłem. Zgłosiłem 3 wnioski. Proszę o przegłosowanie tego wniosku !”
- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – „dziękuję bardzo Panu Radnemu !...”
- **radny Rajmund Pollak** – „ale Panie Przewodniczący ! Ja oczekuję na głosowanie”.
- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – „ja bardzo proszę Pana Radnego o opuszczenie mównicy !”
- **radny Rajmund Pollak** – „Panie Przewodniczący ! Nie ma wymogu formalnego, żeby w czasie głosowania radny opuścił mównicę”.
- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – „ale ja Pana bardzo proszę...”
- **radny Rajmund Pollak** – „proszę mi pokazać, który punkt *Regulaminu* mówi o opuszczaniu mównicy”.
- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – „ten, który mówi o tym, że to przewodniczący prowadzi obrady...”
- **radny Rajmund Pollak** – „no ja Panu nie przeszkadzam - proszę prowadzić”.
- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – „właśnie Pan mi przeszkadza, więc bardzo proszę o to, by opuścił Pan mównicę”.
- **radny Rajmund Pollak** – „Panie Przewodniczący !...”
- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – „bardzo Pana proszę o to, żeby opuścić mównicę. Przeszkadza mi Pan w ten sposób, że ma Pan dostęp do mikrofonu i trudno prowadzić obrady, jeżeli ktoś co chwilę zagłusza moje słowa. Chciałbym kontynuować nasze obrady. Pan mi to w tej chwili uniemożliwia. Odbieram Panu głos i proszę o opuszczenie mównicy”.

- **radny Rajmund Pollak** – „Panie Przewodniczący ! Czekam na głosowanie...”
- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – „ja odebrałem Panu głos – proszę o opuszczenie mównicy...”
- **radny Rajmund Pollak** – „ja Pana nie zagłuszam”.
- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – „proszę o opuszczenie mównicy... nie mogę udzielić głosu Panu Radnemu, skoro Pan Radny Pollak robi tu jakąś hucpę i okupuje mównicę...”
- **radny Rajmund Pollak** – „dlaczego ? Ja udostępnię tutaj dla Pana Olbrychta... proszę bardzo...”
- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – „proszę o opuszczenie mównicy...”
- **radny Rajmund Pollak** – „Panie Przewodniczący ! Jesteśmy w wolnym kraju...”
- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – „no właśnie ! proszę o umożliwienie korzystania z wolności również innym osobom...”
- **radny Rajmund Pollak** – „proszę bardzo ! nie przeszkadzam...”
- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – „proszę o opuszczenie mównicy... no Proszę Państwa ! Pan Radny wprowadza tu anarchię. Mówiąc szczerze nie wiem jak na to zareagować. Zdarzały się takie sytuacje w Sejmie, no u nas póki co, nawet jeżeli były próby tego typu działań, to po pewnym czasie jednak Pan Radny Pollak dał się przekonać i opuszczał mównicę i widzę, że w tej chwili twardo będzie chciał nam uniemożliwić kontynuowanie obrad... proszę Pana Radnego o opuszczenie mównicy...”
- **radny Rajmund Pollak** – „Panie Przewodniczący ! Ja Pana nie zagłuszam, może Pan kontynuować obrady...”
- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – „proszę Pana o opuszczenie mównicy...”
- **radny Rajmund Pollak** – „mównica jest wolna...”

- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – „nie, nie ! Proszę Pana o opuszczenie mównicy...
- **radny Rajmund Pollak** – „proszę o przegłosowanie...”
- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – „w stosownym czasie poddam wszystkie Pana wnioski... nie wszystkie – te, które się nadają...proszę o opuszczenie mównicy, odebrałem Panu Radnemu głos...”
- **radny Rajmund Pollak** – „no to czekam...”
- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – „w tej chwili już pół godziny tracimy przez Pana Radnego... Panie Radny ! Proszę o opuszczenie mównicy... proszę Pana Radnego o opuszczenie mównicy”.
- **radny Rajmund Pollak** – „proszę o 10 minut przerwy”.
- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – „proszę Pana Radnego o opuszczenie mównicy... nie mogę Panu Radnemu udzielić głosu, dopóki Radny okupuje mównicę... proszę Pana Radnego po raz kolejny o opuszczenie mównicy... zwracam Panu uwagę – zostanie to odnotowane w protokole... Proszę Państwa ! Nie jesteśmy w stanie kontynuować obrad, ogłaszam piętnastominutową przerwę”.

[przerwa w obradach]

- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – „wznawiam obrady, czy ktoś z Państwa chce jeszcze zabrać głos w punkcie: przyjęcie porządku obrad ? Jeżeli nie, to zgłoszono 3 wnioski do porządku. Wniosek dotyczący zdjęcia punktu dodatkowego jest nieprawidłowy i niezgodny z *Regulaminem*, ponieważ ten punkt nie jest jeszcze umieszczony w porządku obrad – mówię o punkcie dotyczącym „dodatku specjalnego” – trudno Panie Radny wycofać coś, co w porządku jeszcze nie jest. Wniosek dotyczący utworzenia *Centrum Martyrologii*... nie spełnia wymogów formalnych, w związku z tym nie zostanie poddany pod głosowanie. Wniosek dotyczący przyjęcia jako punktu pierwszego podziękowania, przykro mi, nie spełnia wymogów formalnych. Mam nadzieję, że w trakcie obrad uda się te wymogi formalne spełnić i wtedy jest możliwość uzupełnienia w każdej chwili porządku obrad... przechodzimy do głosowań...”
- **radny Rajmund Pollak** – „zdanie odrębne... ja mam zdanie odrębne...”

- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – „ja rozumiem ! Pan Radny miał już dużo czasu na zgłoszenie swojego zdania odrębnego...”

- **radny Jan Olbrycht** – stwierdził, iż Sejmik powinien zdecydować się zakończyć obrady życzeniami dla Ojca Świętego, w sposób, który będzie wypracowany i akceptowany przez wszystkie kluby, by nie powstało wrażenie, że Sejmik kłóci się w tak nie budzącej wątpliwości sprawie.

- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – podzielił pogląd przedmówcy i zaproponował powołanie zespołu redakcyjnego.

Głosowanie nad wprowadzeniem do porządku uchwały w sprawie wyrażenia zgody na dokonanie darowizny nieruchomości położonej w Wodzisławiu Śląskim na rzecz Powiatu Wodzisławskiego (druk II/298):

za	41
przeciw	0
wstrzym.	1

Głosowanie nad wprowadzeniem do porządku uchwały w sprawie zmiany uchwały nr II/6/16/2003 z dnia 17 marca 2003 roku (druk II/299):

za	40
przeciw	0
wstrzym.	0

- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – poinformował, że on sam jest wnioskodawcą uchwały dotyczącej przyznania dodatku specjalnego Marszałkowi.

Głosowanie nad wprowadzeniem do porządku uchwały w sprawie przyznania dodatku specjalnego Marszałkowi Województwa Śląskiego (druk II/300):

za	41
przeciw	1
wstrzym.	0

Przyjęty porządek:

1. Otwarcie sesji.
2. Przyjęcie porządku obrad.
3. Przyjęcie protokołu XII sesji Sejmiku.
4. Sprawozdanie z działalności Zarządu Województwa w okresie pomiędzy sesjami.
5. Informacja na temat stanu prac nad planem zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego.
6. Podjęcie uchwały w sprawie zmiany budżetu Województwa Śląskiego na rok 2003 (**druk II/294**).
7. Podjęcie uchwały w sprawie zmian w budżecie Województwa Śląskiego na rok 2003 (**druk II/295**).
8. Podjęcie uchwały w sprawie zwiększenia w 2003 roku planu przychodów i wydatków w zakładzie budżetowym - Biuro Planowania Przestrzennego w Bielsku Białej (**druk II/296**).
9. Podjęcie uchwały w sprawie zmiany uchwały nr II/10/7/2003 z dnia 7 lipca 2003 roku (**druk II/297**).
10. Podjęcie uchwały w sprawie wyrażenia zgody na dokonanie darowizny nieruchomości położonej w Wodzisławiu Śląskim na rzecz Powiatu Wodzisławskiego (**druk II/298**).
11. Podjęcie uchwały w sprawie zmiany uchwały nr II/6/16/2003 z dnia 17 marca 2003 roku (**druk II/299**).
12. Informacja o oświadczeniach majątkowych.
13. Podjęcie uchwały w sprawie przyznania dodatku specjalnego Marszałkowi Województwa Śląskiego (**druk II/300**).
14. Interpelacje.
15. Zapytania, wnioski, oświadczenia radnych.
16. Zamknięcie sesji Sejmiku.

3. Przyjęcie protokołu XII sesji Sejmiku:

- **radny Rajmund Pollak** – z punktu widzenia formalnego myśmy powinni przyjąć protokół z XI sesji, bo nie został przyjęty z tego powodu, że był późno udostępniony. Protokół z XII sesji został udostępniony praktycznie w piątek. To jest trochę za mało czasu, żeby przeanalizować protokół, który ma ponad 100 stron. Zaproponował przyjęcie protokołu z XI sesji i wstrzymanie się z przyjęciem protokołu z XII sesji.
- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – protokół z XI sesji był przyjęty na poprzedniej sesji, o ile sobie przypominam. W związku z tym, że Pan Radny nie miał czasu zapoznać się z protokołem XII sesji przedłożymy go do następnej sesji.

- **radny Rajmund Pollak** – prośba o sprawdzenie, czy był głosowany protokół z XI sesji.
- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – „sprawdzimy Panie Radny !”.

4. Sprawozdanie z działalności Zarządu Województwa w okresie pomiędzy sesjami:

przedstawił Marszałek Michał Czarski.

główne tezy:

- w okresie międzysesyjnym Zarząd zebrał się na 6 posiedzeniach – podjęto 79 uchwał;
- w ubiegłym tygodniu odbyła się oficjalna prezentacja Regionalnej Strategii Innowacji na lata 2003 – 2013 – jest to pierwsza tego typu strategia w Polsce. RIS SILESIA będzie ściśle powiązany z *Programem łagodzenia w regionie śląskim skutków restrukturyzacji górnictwa...* oraz regionalną bazą PARTNER. Sporządzono przegląd projektów w ramach tejże bazy. Udział środków w sektorowych programach operacyjnych może oscylować w okolicy 1,5 mld euro w latach 2004-2006 dla województwa śląskiego;
- podpisano list o współpracy w sprawie realizacji zadań objętych hutniczym pakietem aktywizującym w województwie śląskim;
- zakończono prace nad opracowaniem podręczników wdrażania poszczególnych instrumentów *Programu łagodzenia...* W listopadzie trafi pierwsza transza środków z Europejskiego Banku Rozwoju Regionalnego w kwocie 25 mln euro – beneficjentami będą gminy oraz małe i średnie przedsiębiorstwa – poziom dofinansowania do 50 % kosztów;... [koniec kasy]...
- edukacja: miał miejsce konkurs na stypendia dla uczniów i studentów szczególnie uzdolnionych – przyznano 47 (do końca bieżącego roku);
- ogłoszono II edycję konkursu „My Polacy, Czesi, Słowacy w sercu Europy” – uczestnikami będą uczniowie szkół średnich;
- 34 nauczycieli placówek, dla których samorząd wojewódzki jest organem prowadzącym otrzymało stopień nauczyciela mianowanego;
- Zarząd przyznał nagrody za osiągnięcia dydaktyczno-wychowawcze 22 pedagogom;
- współpraca międzynarodowa: planowane jest wspólne polsko-walijskie seminarium w przyszłym roku w Katowicach. Odbyło się spotkanie z przedstawicielem Asturii – omawiano sposoby zacieśnienia współpracy. Na przełomie września i października delegacja Województwa przebywała w Doniecku. Dyskutowano przede wszystkim o zwiększeniu wzajemnych

obrotów handlowych (na poziomie regionów). Miało miejsce spotkanie z nowym Konsulem Generalnym Republiki Austrii. Dyskutowano o planach inwestycyjnych w zakresie drogownictwa i ekologii oraz nawiązaniu współpracy z regionami Styrii i Tyrolu. Ponadto miały miejsce Dni Śląskie w Zachodniej Gotlandii;

- geodezja: podpisano porozumienie z Głównym Geodetą Kraju, które określa zasady przyszłych negocjacji i wspólnego finansowania zamówień publicznych na wykonanie bazy danych topograficznych województwa;
- kultura: Zarząd ogłosił kolejną edycję konkursu dla młodych twórców i w zakresie upowszechniania kultury. Przyznano nagrody im. Karola Miarki – tegorocznymi laureatami zostali Wojciech Kilar, Michał Kliś, Andrzej Kalinin;
- polityka społeczna: odbyło się spotkanie organizowane przez ROPS dotyczące polityki wobec osób niepełnosprawnych, ich integracji;
- w ubiegły piątek odbyła się narada z udziałem Wiceminister Ireny Herbst w sprawie budowy *Euroterminalu Sławków*;
- w Koszęcinie odbyły się uroczystości związane ze światowym Dniem Turystyki;

[prowadzenie obrad przejął radny Jerzy Kłudka, Wiceprzewodniczący Sejmiku]

- **radny Jan Olbrycht** – poprosił o przekazywanie informacji w sposób bardziej jasny. Poruszył kwestię zmiany kosztorysu (także być może zmiany planu rzeczowo-finansowego) inwestycji na Stadionie Śląskim. Z informacji prasowych wynika, iż Zarząd Województwa ma zamiar przystąpić do budowy dachu. Zapytał, czy zmiana kosztorysu ma z tym coś wspólnego, czy Zarząd rzeczywiście ma taki zamiar. W zakresie mienia: zapytał o wycenę nieruchomości położonej w Rybniku, dlaczego odmówiono gminie Jastrzębie Zdrój darowizny o co się zwracano, a także o nieruchomości w Wodzisławiu Śląskim. Ponadto zapytał, z czym się wiąże powierzenie obowiązków dyrektora Stadionu Śląskiego Panu Markowi Gogółce od 1 listopada do 31 grudnia br.
- **radny Rajmund Pollak** – wyraził zdziwienie i zastrzeżenia do kwoty ponad 164 mln zł na modernizację Stadionu Śląskiego w Chorzowie. Za taką kwotę można by postawić kilka obiektów sportowych. Stadion Lekkoatletyczny w Bielsku występował w tym roku o kwotę kilkuset tysięcy przy okazji mistrzostw i Urząd Marszałkowski stwierdził, że pieniędzy nie ma...
- **radny Jerzy Kłudka, Wiceprzewodniczący Sejmiku** – stwierdził, że jest to inwestycja w ramach *Kontraktu Wojewódzkiego*.

- **radny Rajmund Pollak** – zapytał, ile można co roku przeznaczać pieniędzy na Stadion Śląski z pominięciem innych, mniejszych obiektów. W ramach inwestycji realizowane mają być: budowa boiska szkolno-treningowego oraz budowa pawilonu sportowo-hotelowego. Stwierdził, iż Zarząd bezkrytycznie wydaje zgodę na wydawanie takich kwot. Podał przykład klubu motorowego z Podbeskidzia, który prosił o kilka tysięcy złotych na zorganizowanie imprezy i nie otrzymał ich. Wyraził zaniepokojenie faktem zmniejszenia dotacji o 2 mln zł na modernizację linii ozonu i węgla aktywnego w Goczałkowicach. Zwrócił też uwagę na zmniejszenie środków na inwestycję w Szpitalu Wojewódzkim w Bielsku Białej. Zapytał o powody oraz poprosił o dokładniejsze naświetlenie problemu. Na poprzedniej sesji podjęta została uchwała w sprawie nabycia akcji GTL S.A. zapytał dlaczego nie było informacji o składzie Rady Nadzorczej Towarzystwa. Poruszył sprawę Stowarzyszenia „Nadzieja Dzieci” z Bielska – jeśli nie było możliwości przekazania środków, to być może należało zasugerować jakieś rozwiązania a nie pisać o „konkursie ofert” i odsyłać zainteresowanych do Internetu. W sprawozdaniach Zarządu podawane są te rzeczy, które Zarząd chce podawać – nie podaje się spraw niezrealizowanych. Przypomniał, że 12 września złożył wniosek dotyczący utworzenia na terenach radiostacji w Gliwicach *Centrum Martyrologii i Heroizmu Narodu Polskiego*. Nie ma żadnego odzewu. Wyraził opinię (w kontekście wizyty Wicemarszałka Karpińskiego w Bielsku Białej), iż Urząd Marszałkowski „za dużo reprezentuje, a za mało pracuje”. Brak konkretnych propozycji dla instytucji, które Zarząd odwiedza.
- **radny Grzegorz Szpyrka** – zapytał na jakim etapie jest przejmowanie akcji GTL S.A. Ponadto zapytał o sytuację w Szpitalu Psychiatrycznym w Rybniku w kontekście doniesień prasowych oraz o przekazanie majątku do Szpitala Klinicznego w Bytomiu, czy Minister Zdrowia wydał na to zgodę.
- **radny Antoni Sosnowski** – pytanie o lokaty krótkoterminowe. Jakie są z nich korzyści.
- **radny Grzegorz Makowski** – zapytał czy uchwała Zarządu dotycząca gospodarowania mieniem nr 1399/85/2/2003 pokrywa się z uchwałą Sejmiku, która została przyjęta kilka sesji wstecz.
- **Marszałek Michał Czarski** – stwierdził, iż zadanie pod nazwą *modernizacja Stadionu Śląskiego* jest każdorazowo kontestowane. Jest to tak zaawansowane, że przynajmniej konieczność kontynuacji nie może i zwykle nie budzi wątpliwości. Kwoty te wynikają z wartości kosztorysowej zadania i opiewają na 194 mln zł. Te 164 mln stanowią jedynie potwierdzenie kwot przyznawanych w ostatnich latach w ramach Kontraktu Wojewódzkiego.

Środki te zostały przyznane w ramach przetargów. Są to środki celowe „znaczone” z budżetu państwa na tą konkretną inwestycję. Jest to inwestycja wieloletnia. Biorąc zaś pod uwagę obecne możliwości pozyskiwania środków z budżetu centralnego wszelkie zawieruchy mogą sprawie jedynie zaszkodzić. Nie ma na razie mowy o dachu nad Stadionem – nie ma jeszcze dokumentacji a więc podstaw do ubiegania się o środki. Ponieważ będzie to konstrukcja modułowa, będzie można realizować ją „po kawałku” w następnych latach. Budowa boiska treningowego oraz pawilonu ma na celu podniesienie funkcjonalności obiektu. Chodzi o to, by mógł być wykorzystywany w większym zakresie, a nie tylko kilka razy w roku przy okazji wielkich imprez. Umowa Pana Gogółki kończyła się w listopadzie, przedłużono ją o miesiąc. Później ma zostać przeprowadzony konkurs. Co do mienia: Szpital Wojewódzki w Jastrzębiu ... [koniec kasety]... sprawa GTL: w prasie pojawiały się wątki dotyczące osoby, która zasiadała z Zarządzie, a była pracownikiem Urzędu Wojewódzkiego. Nie ma jeszcze informacji co do tego, jak Zarząd ustosunkował się do aportu, który ma zamiar wnieść samorząd województwa. Skład Rady Nadzorczej: 2 przedstawiciele „Węglokoksu”, 2 przedstawiciele „Portów Lotniczych”, 1 przedstawiciel Zarządu Województwa. Rada liczy 8 osób. Lokaty: są to środki z chwilowych nadwyżek, stąd lokaty krótkotrwałe.

- **Wicemarszałek Sergiusz Karpiński** – zadaniem Województwa nie jest udzielanie konkretnej pomocy potrzebującym, ale prowadzenie polityki, która uwzględnia co prawda wspieranie finansowe organizatorów, ale w przypadku gdy ta pomoc adresowana jest do odbiorców na obszarze większym niż powiat. Zasady wpierania są dokładnie uregulowane, środki przyznawane są przez komisje. Szpital Psychiatryczny w Rybniku: pierwotnie złożony program naprawczy został zwrócony celem poprawienia. Rada Społeczna wystąpiła o przełożenie terminu przedstawienia programu. Zarząd w tym tygodniu podejmie decyzję czy go przyjąć. Co do Szpitala Klinicznego w Bytomiu: Minister Zdrowia odmówił rejestracji go jako szpitala klinicznego, argumentując, że przepisy nie pozwalają na przekazanie funkcji organu założycielskiego. Sprawa jest w toku procedury administracyjnej.
- **radny Jan Olbrycht** – stwierdził, iż pieniądze na Stadion Śląski nie są „znaczone”. Było tak w pierwszym okresie funkcjonowania samorządu województwa, kiedy nie było kontraktów. Pieniądze pozostają do dyspozycji samorządu, z tym, że musi poradzić sobie z wcześniej rozpoczętymi inwestycjami centralnymi. Co do Stadionu podpisane są umowy i koszty ich zerwania byłyby ogromne. Stwierdził, iż poprzedni Zarząd przejmując inwestycję został zaskoczony faktem podwyższenia kwoty (pierwotnie około 100 mln zł) na poziomie województwa (w Urzędzie Wojewódzkim), bez uzgodnienia z Ministrem Finansów – mowa była o dachu, który znacznie

podrażał koszty. Zbudowano podstawy pod słupy, mimo, iż nie było tego pierwotnie w kosztorysie. Jeśli samorząd wojewódzki podejmie decyzje o budowie dachu, będzie to wyłącznie jego decyzja i ze środków tegoż samorządu. Żadne pieniądze nie są już dzisiaj znaczone. Problem Stadionu jest naszym problemem a nie Warszawy i nic nie uzasadnia na dzień dzisiejszy poszerzania zakresu tej inwestycji.

- **radny Bernard Szweda** – zapytał, czy środki przeznaczone na Stadion będą wykorzystane w tym roku. Stwierdził, że niegdyś walczył o to, by inwestycja ta znalazła się w budżecie centralnym. Niestety, w poprzednich latach inwestycja prowadzona była w sposób fatalny. Stadion Śląski nie powinien podzielić losu Stadionu Dziesięciolecia w Warszawie. Ponadto stwierdził, że była możliwość skorzystania z rad fachowca, który budował Stadion Olimpijski w Sydney, co do wykorzystania obiektu. Niestety zostało to zignorowane. Wyraził ubolewanie, że poprzedni Zarząd nie zajmował się sprawą należycie.
- **radny Rajmund Pollak** – podziękował radnemu Olbrychtowi za naświetlenie sytuacji. Zarząd po raz kolejny chce wprowadzić radnych w błąd. Zatem jeśli pieniądze nie są „znaczone”, można by zdjąć np. milion i przeznaczyć na inne obiekty, zapewne z lepszym pożytkiem. Stadion Śląski nie jest wykorzystywany w należyty sposób. Stwierdził, iż w materiałach przekazywanych radnym nie ma uzasadnień decyzji negatywnych. Chodzi np. o sprawę Goczałkowic.
- **radny Grzegorz Makowski** – propozycja przygotowania informacji dla radnych, dotyczącej zakresu inwestycji na Stadionie Śląskim.
- **radny Jan Olbrycht** [z miejsca – poza nagraniem]
- **Marszałek Michał Czarski** – informacja, która była przedstawiana dotyczyła w większej części przyszłych inwestycji, natomiast bez zadaszenia, na podstawowy zakres – według zbiorczego zestawienia kosztów – brakuje 40 mln zł. Tegoroczne rozmowy związane były więc z zabezpieczeniem tych środków. Pojawiały się sprawy dachu, w kontekście norm FIFA – jeśli obiekt nie zostanie unowocześniony, to nie będzie mowy o żadnych międzynarodowych imprezach. Zadaszenie przekracza możliwości budżetu – nie jest to możliwe do wykonania, bo jest to kwota dodatkowych 200 mln zł. Co do rozmów z władzami: żeby otrzymać środki na dokończenie, trzeba było zapewniać, że pieniądze otrzymane nie zostaną zdjęte z inwestycji. Co do linii ozonowania wody i węgla: zmniejszenie środków wynika z tego, że cena węgla retortowego do filtrów jest mniejsza niż pierwotnie zakładana. Ponadto spadło też zapotrzebowanie na wodę. Sprawa zmniejszenie kwot (o 116 tys.

zł) na inwestycję w Szpitalu Wojewódzkim wynika z negocjacji z inwestorem zastępczym, który obniżył koszty.

- **Wicemarszałek Jan Grela** – stwierdził, że nie nadzoruje spraw inwestycyjnych na Stadionie, a jedynie współodpowiada jako członek Zarządu. Niektóre środki mogą nie być wykorzystane, ale będą to środki „niewygaszone”. Zaapelował o lobbing na rzecz Stadionu.
- **radny Jerzy Kludka, Wiceprzewodniczący Sejmiku** – „ja też dołączam się do tej wspólnej troski, żebyśmy wypowiedzieli się w tonie takim, jak Marszałek Olbrycht. To oczywiście jest jak najbardziej merytoryczne podejście. Do Pana Radnego Pollaka miałbym apel, żeby jednak merytorycznie doczytywać - niektóre sprawy, które są niemożliwe, żeby ich nie podnosić, że można przerzucić pieniądze ze Stadionu [Śląskiego] na, przepraszam, stadion w Koziej Wólce. Ja w swojej miejscowości, w której mieszkam też bym chętnie stadion sprezentował, no ale wiem, że jest to niepoważny pomysł i nie mogę go tu stawiać...”
- **radny Rajmund Pollak** – „Panie Przewodniczący ! Ad vocem... proszę nie przyrównywać Bielska Białej do Koziej Wólki, bo, Proszę Pana, gdy Bielsko-Biała 750 lat temu istniała, to w Katowicach jeszcze nie było nawet Koziej Wólki. Tak ! Na kościele św. Stanisława jest data 1135. Jeżeli Pan uważa, że Bielsko-Biała jest Kozią Wólką radzę przeczytać historię, bo historia Katowic jest nieco więcej niż 100 lat, historia Bielska nieco więcej niż 750 lat i w związku z tym proszę więcej szacunku dla Podbeskidzia”.
- **radny Jerzy Kludka, Wiceprzewodniczący Sejmiku** – „ja nie wymieniałem nigdzie Bielska Białej, odniosłem natomiast wrażenie, że...”
- **radny Rajmund Pollak** – „ja mówię, że nie ma pieniędzy na Stadion Lekkoatletyczny w Bielsku, który zwrócił się do Marszałka o pomoc przed Mistrzostwami Polski w Lekkiej Atletyce na konkretne inwestycje i nie dostał tej pomocy, przepraszam dostał 8 tysięcy złotych a Stadion Śląski ma 160 mln...
- **radny Jerzy Kludka Wiceprzewodniczący Sejmiku** – „Panie Radny Pollak ! Proszę sprecyzować ponieważ zamierzam przejść do poszerzenia porządku dzisiejszego posiedzenia o zgłoszoną przez Pana propozycję i w tym momencie brakuje mi, bo Pan jest tu wymieniony jako radny sprawozdawca, precyzji w jakim Pan punkcie proponuje zmianę”.
- **radny Rajmund Pollak** – „Proszę Państwa ! W myśl zasady ostatni będą pierwszymi uważam, że skoro się nie udało na początku to żeby to był punkt

uroczysty zamykający naszą sesję w którym uchwalilibyśmy oświadczenie dotyczące złożenia podziękowania Ojcu Świętemu za 25 lat pontyfikatu. Ja również ponieważ jest czas proponuję, żeby stworzyć w tej chwili zespół, który by ewentualnie... jeżeli ktoś chce coś dodać. Ja proponuję, żeby to był uroczysty punkt zamykający sesję bez numeru, żeby w ten sposób podziękować Ojcu Świętemu za 25 lat pontyfikatu. Dziękuję”.

- **radny Jan Olbrycht** – „Panie Przewodniczący ! Ja mam inną propozycję. Ja proponuję, żeby w trybie pozaregulaminowym zebrał się zespół złożony z klubów - jak wynegocjuje tekst, to wprowadzimy to do porządku. Jeżeli nie wynegocjuje tekstu, to będziemy mieli punkt porządku niezrealizowany. Wszystko jest możliwe. Jeżeli będzie to tekst, że wszyscy się zgadzają to warto go szybko wnieść, uzupełnić i głosować. Żeby nie zrobić z tego batalii politycznej. Proponuję żeby Przewodniczący, w trybie spotkania przewodniczących klubów, wskazali osoby i te osoby zaczęły pracować i potem przedłożyły gotowy projekt uchwały”.

- **radny Jerzy Kludka, Wiceprzewodniczący Sejmiku** – Panie Radny Pollak, czy może Pan poprzeć tą propozycję ?

- **radny Rajmund Pollak** – z całym szacunkiem Panie Marszałku jeżeli są wypełnione warunki formalne jest wprowadzona propozycja punktu do porządku obrad uważam, że no nie ma potrzeby zdejmowania tego z porządku obrad bądź też nieprocedowania w tej chwili, bo ja sobie nie wyobrażam żebyśmy dzisiaj nie doszli do porozumienia. Bo jeżeli w tej sprawie nie dojdziemy do porozumienia, to zastanawiam się w jakiej my dojdziemy do porozumienia. Ja proponuję żeby to wprowadzić do porządku obrad.

- **radny Jerzy Kludka, Wiceprzewodniczący Sejmiku** – Proszę Państwa ! Ponieważ dla mnie, mimo że tu Pan nie podał konkretnego numeru, ale jednoznacznie jest to po punkcie 15, czyli wprowadzamy 15 a. Oczywiście moim obowiązkiem jest poddać pod głosowanie propozycję poszerzenia porządku o punkt 15 a o przyjęcie uchwały z druku 301. Przystępujemy do głosowania na temat poszerzenia porządku:

za	31
przeciw	0
wstrzym.	0

Porządek został poszerzony o punkt w sprawie przyjęcia uchwały w sprawie oświadczenia z okazji 25 rocznicy pontyfikatu Papieża Jana Pawła II.

- **radny Jerzy Kludka Wiceprzewodniczący Sejmiku** – „w związku z tym punktem proszę uprzejmie kluby radnych o zgłoszenie do zespołu redakcyjnego po jednym przedstawicielu ponieważ za moment ogłoszę przerwę i będzie to ewentualnie okazja do pracy w zespole (Pani Maria Pańczyk Poździej, Pan Tadeusz Mazanek, Pan Andrzej Dobrzański, Pan Piotr Zienc, Pan Stanisław Zapała, Pan Alojzy Lysko, Pan Rajmund Pollak). Wobec powyższego powołuję zespół redakcyjny w składzie zgłoszonym. Proszę uprzejmie w miarę możliwości podczas przerwy, którą za chwilę ogłoszę przystąpić do pracy nad wersją nam przedstawioną. W tej chwili ogłaszam przerwę do godziny 14¹⁵”.

[przerwa w obradach]

5. Informacja na temat stanu prac nad planem zagospodarowania przestrzennego województwa śląskiego:

- **radny Zbigniew Wieczorek Przewodniczący Sejmiku** – Proszę Państwa o przejście z kuluarów na salę. Wznawiam obrady przechodzimy do realizacji punktu 5 informacja na temat stanu prac na planem zagospodarowania przestrzennego Województwa Śląskiego o wprowadzenie do dyskusji proszę Pana Marszałka Czarskiego.
- **Marszałek Michał Czarski** – „Panie Przewodniczący ! Wysoki Sejmiku ! Moje wprowadzenie będzie dotyczyło tych prac, które związane są z przygotowaniem projektu planu zagospodarowania przestrzennego naszego województwa i będę chciał przytoczyć harmonogram prac nad planem, ale nie będzie to cała pełna informacja, bo w tej sprawie będzie jeszcze głos uzupełniający Pana architekta Kamińskiego, który przedstawi jeszcze informacje. Przypomnę, że w lipcu tego roku weszła w życie ustawa z marca 2003 o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, która stanowi dla nas podstawowy akt prawny, który określa zasady kształtowania polityki przestrzennej województwa. Stąd te wszystkie prace, które były do tej pory prowadzone w innych województwach pod rządami innych przepisów są wprawdzie dokumentami ważnymi, ich plany też, natomiast nasz będzie już z uwzględnieniem tych najświeższych dokumentów sporządzony. Ustawa ta stanowi, że Marszałek Województwa sporządza projekt zagospodarowania przestrzennego dla obszaru w granicach administracyjnych województwa i ustawa nakłada też obowiązek na marszałka sporządzenia projektu planu w nieprzekraczalnym terminie do 11 lipca roku przyszłego. Sporządzenie planu zagospodarowania przestrzennego województwa to jest poważne wyzwanie, dlatego tak duże znaczenie przywiązuje się do szerokiego społecznego

współdziałania w procesie opracowania projektu planu. Przyjęty proces prac nad planem zapewnia budowę możliwie najlepszego planu zagospodarowania przestrzennego najlepiej przygotowanego do przełamania barier rozwoju województwa i wykorzystywania szans rozwojowych. Historia dotychczasowych prac nad planem przedstawia się następująco: wcześniej trwały prace nad różnymi podstawowymi dokumentami określającymi kierunki rozwoju województwa. Tu przywołuję przede wszystkim *Strategię Rozwoju Województwa*, która została uchwalona przez Sejmik w 2000 roku. W kwietniu 2001 roku Sejmik podjął pakiet uchwał dotyczących planowania przestrzennego województwa w tym określających zasady organizacji prac nad planem. W sierpniu tego samego roku Zarząd podjął uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia planu zagospodarowania przestrzennego województwa i wszczął stosowne ustawowe procedury w tym też czasie zbierane były do planu wnioski gmin i powiatów województw sąsiadujących oraz właściwych organów instytucji. Kierując się koniecznością dostosowania trybu prac nad planem do wymogów prawnych z tej ustawy z 17 lutego 2000 Sejmik Województwa dokonał zmian pakietu uchwał w sprawie planowania przestrzennego województwa po pierwsze powierzając Wojewódzkiej Komisji Urbanistyczno-Architektonicznej opiniowanie poszczególnych etapów planu, po drugie powołując konsultanta planu odpowiedzialnego za metodologiczną stronę procesu budowy planu i po trzecie czyniąc odpowiedzialnym za wykonanie planu samorządowe jednostki organizacyjne to jest Biuro Planowania Przestrzennego w Częstochowie, jako główny wykonawca, Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska w zakresie wykonania opracowania ekofizjograficznego, natomiast Biuro Planowania Przestrzennego w Bielsku Białej za prognozę oddziaływania na środowisko. Od tego też czasu w nowy sposób organizowane są prace nad planem, a proces planowania jest bardziej otwarty na szeroki zakres uczestników. Informacje dotyczące stanu zaawansowania prac zamieszczone są na stronie internetowej www.silesia-region.pl. Dla czuwania nad prawidłowością przebiegu procesu budowy planu zagospodarowania województwa Zarząd powołał ekspertów oraz zespół zadaniowy. Całością prac nad planem kieruje Komitet Sterujący złożony z przedstawicieli zarówno Zarządu Województwa jaki i Sejmiku a pracami tego komitetu mam przyjemność osobiście kierować. Harmonogram prac nad planem: przewidywane jest w listopadzie forum do spraw planu a także szereg dyskusji związanych z ustaleniami planu w branżowych komisjach Sejmiku. Na przełomie stycznia i lutego projekt planu zostanie przedstawiony na sesji a następnie skierowany do uzgodnień. Po zakończeniu procedury uzgodnień, co nastąpi w maju, projekt planu przekazany zostanie do prac w komisjach Sejmiku i uchwalenia ostatecznego na sesji na przełomie czerwca i lipca przyszłego roku. Kończąc swoje wystąpienie proszę Pana Jerzego Paruzela, Dyrektora Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska o przedstawienie

opracowania ekofizjograficznego, które zostało wykonane dla potrzeb planu zagospodarowania przestrzennego naszego regionu. Dziękuję”.

- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – dziękuję Panu Marszałkowi ! O dalsze informacje i wprowadzenie proszę Pana Jerzego Paruzela, Dyrektora Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska.

- **Pan Jerzy Paruzel, Dyrektor Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska** – Panie Przewodniczący ! Wysoki Sejmiku ! Szanowni Państwo ! opracowanie ekofizjograficzne jest dokumentem, który nie jest wymagany planem zagospodarowania przestrzennego natomiast wynika z przepisów ustawy *prawo ochrony środowiska* i dokument ten został opracowany właśnie w oparciu o to prawo i jest zgodny w zakresie terytorialnym jak i treścią merytoryczną rozporządzeniem ministra w tej sprawie. Opracowanie zostało wykonane przez zespół około 80 osób. Jest to zespół interdyscyplinarny. Efektem tego jest trzytomowe opracowanie, które ma ponad 500 stron maszynopisu zawiera liczne tabele ryciny, jak również zestaw około 70 map. Celem tego opracowania jest danie podstaw dla planistów w zakresie rozpoznania zasobów przyrodniczych, zagrożeń, jak również dać podstawy do równoważenia rozwoju, które jest zapisane w konstytucji, jak i wszystkich innych ustawach, które związane są z przestrzenią, jak również z przyrodą. Teraz krótka prezentacja niektórych wyników. Tutaj mamy cele opracowania, które służą równoważeniu rozwoju naszego województwa. Treść całego opracowania dotyczy takich głównych części wynikających z rozporządzenia wykonawczego do ustawy *prawo ochrony środowiska* a więc jest to diagnoza, charakterystyka stanu, jak również prognoza dotycząca środowiska, jak również próba wskazania obszarów poprzez studia nad przyrodą tego regionu dotyczące miejsc, które pełniły funkcje użytkowe. Parę plansz wynikowych. To model rzeźby terenu naszego województwa, jak widać wyraźnie bardzo zróżnicowanego od Pilska na wysokości 1557, to najniższe punkty w okolicach Odry, czy poniżej ujścia Warty w naszym województwie, do około 280 m n.p.m. Tak wygląda struktura ekologiczna tego obszaru wyznaczono tutaj główne biocentra i obszary najcenniejsze przyrodniczo. W powiązaniu z siecią EKONET-POLSKA jest to dokument, który został opracowany w skali ogólnopolskiej, uzupełniony o lokalne korytarze i miejsca cenne przyrodniczo. Osiągnięciem tego opracowania jest pierwsza próba waloryzacji geologicznej naszego województwa, której nie mogłem się doczekać od wielu lat od środowiska tzw. przyrodników nieożywionych z Uniwersytetu Śląskiego. Tutaj udało się zaprosić kolegów - dokonali autorskiej prezentacji właściwie waloryzacji pod względem cenneści przyrody nieożywionej naszego województwa, jeżeli chodzi o litosferę. Ta plansza tutaj wywieszona to próba autorska Pana prof. Kiszki z Krakowa, który zaprezentował za pomocą metod bioindykacyjnych, które są bardzo czułe niezbyt kosztowne, które pozwalają

na ocenę warunków ekologicznych naszego województwa i to jest próba, którą zaprezentowaliśmy na wydruku na korytarzu tak, że można to sobie bliżej oglądać. Znaczna część województwa jest w tej części trzeciej, która jest średnio skażona i można powiedzieć, że są to obszary, które pod względem zdrowotnym są dla człowieka odpowiadające. Tam na tej planszy można było zauważyć taką ostatnią kategorię w tej legendzie mianowicie szósty obszar wyznaczony przez Pana Profesora, mianowicie zaznaczających się śladów negatywnego oddziaływania człowieka na obszary górskie a więc również obszary wysokich gór, mianowicie Beskidu Śląskiego i Żywieckiego są obszarami, które za pomocą metod bioindykacyjnych można określić jako naruszone. Potwierdzają to również wyniki monitoringu robione przez leśników, mianowicie stanu zdrowotnego lasu, gdzie tylko właśnie ostatnie skrawki na południu województwa są uznane jako te zerowe bez uszkodzeń. Nasze województwo jest bardzo bogate pod względem złóż kopalin z jednej strony a z drugiej stwarzające problemy przestrzenne. Ponad 60% województwa jest określone jako zasobowe więc to stwarza dla planistów kolejne ograniczenie, które trzeba pokonać w planie zagospodarowania przestrzennego. Rolnicza przestrzeń produkcyjna mimo, że województwo jest postrzegane jako obszar do niedawna klęsk ekologicznych a więc system negatywny i czarną łatką przypisywaną temu województwu. Okazuje się, że nie jest tak źle. Obszarów, które o tej najwyższej wartości bonitacyjnej zwłaszcza ziemia raciborska i okolice Irządz poniżej progu jurajskiego to obszary o bardzo dobrych glebach i warunkach agroekologicznych. Około 20% województwa to mamy gleby chronione najcenniejsze dla produkcji żywności i paszy. Tutaj jest próba spojrzenia okiem przyrodników na ocenę dotychczasowego sposobu użytkowania i wynika z tego, że około 10-15% województwa są to obszary, które uznaliśmy za całkowicie niezgodne z uwarunkowaniami przyrodniczymi a więc pokrywa się to z obszarami, które zaczerpnęliśmy z opracowania, które zostało też wykonane tutaj w ramach zlecenia Zarządu Województwa z Państwowym Instytutem Geologicznym, gdzie wyznaczono obszary konfliktowe A i B, które w całości akceptujemy i one są tym miejscem, które wymaga szczególnego potraktowania. Po zsumowaniu, biorąc pod uwagę kryteria międzynarodowe i ponadregionalne, okazało się, że obszarów gdzie występują zagrożenia jest w województwie ponad 60 %, co jest poważnym wyzwaniem dla planistów. Obszarów ochrony zasobów przyrodniczych jest około 27 % (od użytków ekologicznych po parki krajobrazowe). Obszary ochrony wód podziemnych i powierzchniowych oraz gleb chronionych. Dochodzą do tego złoża kopalin, których jest powierzchniowo 16 %, które również podlegają ochronie. Jest dobrze opracowany materiał dotyczący zagrożeń ekologicznych (eksploatacja górnicza, składowiska, wody podziemne itp.), natomiast nie ma danych dotyczących np. poziomu hałasu. Na podstawie tych danych sporządzono mapę obszarów rozwoju funkcji użytkowych, głównie obszarów

komunikacyjnych, przemysłowych, mieszkaniowych, produkcji żywności i pasz. Do produkcji żywności nadaje się 39 % powierzchni województwa. Przedstawiono też funkcje leśne – województwo ma 31 % zalesienia. Tempo zalesiania jest niewielkie, w granicach 100, 200 ha rocznie. 15 % powierzchni województwa nadaje się do przeznaczenia do zabudowę mieszkaniową. Obszary nadające się do pełnienia różnych funkcji turystycznych stanowią 42 % powierzchni. Województwo jest bardzo specyficzne, co powoduje wielowymiarowość funkcji – oprócz planowania w trzech wymiarach trzeba uwzględniać eksploatację górnictw. Zaaapelował do radnych o przeznaczenie w budżecie przyszłego roku środków na publikację syntezy opracowania ekofizjograficznego, jak i elementów planu zagospodarowania przestrzennego.

- **Pan Zbigniew Kamiński, konsultant planu zagospodarowania przestrzennego dla województwa śląskiego** – zadaniem planu jest formułowanie zasad, które realizowałyby politykę przestrzenną województwa i organizowały przyszłą strukturę przestrzenną w taki sposób, by uwzględnić założenia polityki przestrzennej państwa i jednocześnie stworzyć warunki dla realizacji ustaleń *Strategii Rozwoju Województwa*. Podstawowym dokumentem jest *Koncepcja Polityki Przestrzennego Zagospodarowania Kraju*. Plan powinien się odnosić do obydwu tych dokumentów i wspomagać rozwój zrównoważony. Funkcje planu: 1) koordynacyjna – łączenie różnych zamierzeń w określonym czasie i miejscu, 2) kontrolno-regulacyjna – stwierdzanie zgodności planów rozwoju na poziomie lokalnym z planem wojewódzkim, 3) promocyjna – wskazywanie pożądanych kierunków działalności inwestycyjnej. Cechy planu: określenie koncepcji podstawowych elementów przyszłej struktury przestrzennej województwa i powiązań funkcjonalnych pomiędzy tymi elementami, określenie ram i warunków merytorycznych dla podejmowania decyzji o charakterze strategicznym. Nie jest to plan użytkowania terenu, jest bardziej ogólny. Jest selektywny (koncentracja na najważniejszych celach), długookresowy, strategiczny (formułuje koncepcje systemowego działania). Podstawowe części dokumentu: 1) diagnoza stanu, 2) ustalenia planu 3) realizacja planu (mechanizmy), 4) monitoring wykonania. Podstawowe dokumenty przy tworzeniu planu to: opracowanie ekofizjograficzne i prognoza oddziaływania na środowisko. Plan jest wizją regionu nawiązującą do ustaleń *Strategii*. Zgodnie ze światowymi tendencjami to metropolie będą w grze konkurencyjnej, zatem należy je kreować. Mowa jest o śląskim obszarze metropolitalnym składającym się z 4 obszarów: częstochowskiego, katowickiego, rybnickiego, bielskiego. Zainteresowania kierują się także ku sąsiedniemu województwu małopolskiemu, zwłaszcza ku silnie zurbanizowanym okolicom Krakowa. Jest koncepcja utworzenia tzw. *europolu śląsko-krakowskiego*. Podstawowa zasada polityki przestrzennej to

zasada zrównoważonego rozwoju, która przekłada się 3 zasady składowe: 1) kształtowania regionu jako zrównoważonego policentrycznego systemu przestrzennego, 2) kształtowania efektywnej sieci infrastruktury, 3) ochronie wartości wysokocenionych o podstawowym znaczeniu dla gospodarowania przestrzenią. Podstawowe cele polityki przestrzennej - cel generalny: kształtowanie harmonijnej struktury przestrzennej województwa sprzyjającej wszechstronnemu rozwojowi. Przekłada się on na 6 celów składowych nawiązujących do priorytetów zapisanych w *Strategii*: 1) dynamizacja i restrukturyzacja przestrzeni województwa 2) wzmocnienie funkcji węzłów sieci osadniczej, 3) ochrona i wzmocnienie systemu obszarów chronionych oraz wielofunkcyjny rozwój terenów otwartych, 4) rozwój ponadlokalnych systemów infrastruktury, 5) stymulowanie innowacji w regionalnym systemie zarządzania przestrzenią, 6) rozwój współpracy międzyregionalnej w planowaniu przestrzennym. Wszystkie cele powinny mieć odniesienie do konkretnej przestrzeni. Konstrukcja projektu planu zagospodarowania przestrzennego opiera się na schemacie: cel główny → 6 celów składowych → kierunki polityki przestrzennej → działania. Realizacja planu wymaga odpowiednich narzędzi. W tym procesie znaczenie będą miały zasady: partnerstwa, integrowania i koncentracji środków i ciągłości procesów wdrażania. Lista zadań do realizacji jest w tej chwili tworzona. Wskazane są możliwości pozyskiwania środków na realizację z różnych źródeł. W odróżnieniu od poprzednich planów zagospodarowania prezentowany obecnie nakierowany jest na cele gospodarcze i ekonomiczne. Przewidywana jest także otwarta publiczna dyskusja w celu wypracowania możliwie najlepszej polityki przestrzennej.

- **radny Grzegorz Makowski** – zapytał, czy w związku z odpływem ludności z wielkich miast wzmacnianie ich funkcji metropolitalnych jest właściwym kierunkiem.
- **radny Rajmund Pollak** – wyraził zaniepokojenie położeniem nacisku na rozwój funkcji metropolitalnych, czy nie spowoduje to np. w Bielsku zatarcia dotychczasowego charakteru miasta ...[koniec kasety]... Zapytał czy nie należałoby położyć nacisku na ochronę przyrody. Ponadto, zapytał czy były wystarczające konsultacje z organizacjami ekologicznymi w kontekście zachowania, czy udostępniania turystom zabytków przyrody lub miejsc wartych zwiedzenia.

[prowadzenie obrad przejęła radna Małgorzata Ochęduszek-Ludwik, Wiceprzewodnicząca Sejmiku]

- **radny Jerzy Kludka, Wiceprzewodniczący Sejmiku** – pytanie o koncepcję tworzenia metropolii wspólnie z Krakowem. Chodzi o lotnisko w Pyrzowicach. Wyraził obawę, że Kraków może nie być zachwycony tym pomysłem, tym bardziej, iż wymienione lotnisko nie figuruje w Narodowym Planie Rozwoju jako mające znaczenie. Na Zachodzie odchodzi się od koncepcji rozwoju wielkich miast, jak więc mają wyglądać metropolie u nas ?

- **radny Antoni Sosnowski** – jakie były podstawy oddzielenia powiatu będzińskiego od „policentrycznego jądra aglomeracji katowickiej” ? Na terenie tego powiatu znajduje się przecież lotnisko. Ponadto mówi się ciągle o inwestycji w Sławkowie.

- **Pan Zbigniew Kamiński** – istnieje w Polsce sporo zamieszania wokół terminu „metropolia”. W ustawie o zagospodarowaniu przestrzennym z marca bieżącego roku, która dopiero co weszła w życie jest również mowa o „obszarze metropolitalnym”, czyli obszarze wielkiego miasta oraz powiązanego z nim funkcjonalnie bezpośredniego otoczenia ustalonych w koncepcji zagospodarowania przestrzennego kraju. Nikt w tej koncepcji tego nie sformułował. Odbywa się wiele konferencji poświęconych temu zagadnieniu. Istnieje przekonanie, że to właśnie obszary metropolitalne dysponują siłą ściągania inwestorów. Nie należy rozumieć tego obszaru jako betonowego blokowiska, raczej jako przestrzeń „nieciąglą”, tzn. z parkami, miejscami o innej funkcji aniżeli tylko mieszkalna. Stąd też potrzeba także i kreowania takich obszarów. Ustawa mówi też, iż dla takich obszarów należałoby opracować odrębne plany użytkowania. Istnieje dzisiaj problem „ucieczki z miast”. Jest to efekt rozrastania się miast. Ludzie przenoszą się tam, gdzie są lepsze warunki. Tym procesem też trzeba będzie sterować np. poprzez inwestycje strukturalne. Mówiąc o obszarach metropolitalnych nie mamy na myśli upodabniania miast do np. Londynu, czy Paryża. Chodzi o to, by na podstawie obserwacji tendencji w tamtych miejscach lepiej kreować przestrzeń u nas. Co do Krakowa: patrząc obiektywnie na aglomerację górnośląską oraz Kraków w obrębie to mamy do zagospodarowania potencjał około 5 mln ludzi. Patrząc tylko od strony demograficznej jest to potencjał, którego nie posiadają niektóre państwa w Europie. Trzeba prowadzić taką politykę, żeby go zintegrować i odpowiednio wykorzystać. To czy poszczególne miasta (Rybnik, Bielsko, Częstochowa) będą metropoliami, czy tylko głównymi ośrodkami, to jeszcze kwestia wypracowania koncepcji i wyrażenia woli przez same te ośrodki. Jeśli jednak mają być konkurencyjne trzeba będzie pojęcia typu miasto - wieś – osiedle zastąpić pojęciem aglomeracji. Nie ma obawy, że wartości przyrodnicze zejną na plan dalszy. Po to w końcu zostało stworzone opracowanie ekofizjograficzne. Istnieje pewien „szkielet ekologiczny”, który musi zostać zachowany. Granice obszarów przyjęte w planie i stanowiące podstawę dyskusji wzięte zostały ze *Strategii*

Rozwoju Województwa. Nic nie stoi na przeszkodzie aby to zmodyfikować. Kwestia Pyrzowic: autostrady i lotniska to jedne z podstawowych elementów, które w planie muszą znaleźć swoje miejsce. Trzeba mieć na uwadze konkurencyjne obiekty: Balice i Ostrawę. Obserwacja otoczenia województwa jest też istotnym elementem kształtowania przestrzeni.

- **Pan Jerzy Paruzel, Dyrektor Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska** – wykonawcami opracowania ekofizjograficznego byli członkowie stowarzyszeń ekologicznych. Przedstawione dzisiaj materiały stanowią wersję roboczą i konsultacja ostatecznej wersji w regionach dopiero się rozpocznie. Ekolodzy mają przeświadczenie, że zapisy są prawidłowe i wytyczają właściwy kierunek działań.

6. Podjęcie uchwały w sprawie zmiany budżetu Województwa Śląskiego na rok 2003 (druk II/294):

- **radna Małgorzata Ochęduszek-Ludwik, Wiceprzewodnicząca Sejmiku** – Komisja Budżetu, Skarbu i Finansów zaopiniowała projekt pozytywnie.

Uwag nie zgłoszono.

Głosowanie nad uchwałą:

za	38
przeciw	0
wstrzym.	0

7. Podjęcie uchwały w sprawie zmian w budżecie Województwa Śląskiego na rok 2003 (druk II/295):

- **radna Małgorzata Ochęduszek-Ludwik, Wiceprzewodnicząca Sejmiku** – Komisja Budżetu, Skarbu i Finansów na dzisiejszym posiedzeniu zaopiniowała projekt pozytywnie. Podobnie Komisja Polityki Społecznej...

Uwag nie zgłoszono.

Głosowanie nad uchwałą:

za	37
przeciw	0

wstrzym. 1

8. Podjęcie uchwały w sprawie zwiększenia w 2003 roku planu przychodów i wydatków w zakładzie budżetowym - Biuro Planowania Przestrzennego w Bielsku Białej (druk II/296):

- **radna Małgorzata Ochęduszek-Ludwik, Wiceprzewodnicząca Sejmiku** – Komisja Budżetu, Skarbu i Finansów zaopiniowała projekt pozytywnie.

Uwag nie zgłoszono.

Głosowanie nad uchwałą:

za	38
przeciw	0
wstrzym.	0

9. Podjęcie uchwały w sprawie zmiany uchwały nr II/10/7/2003 z dnia 7 lipca 2003 roku (druk II/297):

- **radna Małgorzata Ochęduszek-Ludwik, Wiceprzewodnicząca Sejmiku** – Komisje: Budżetu, Skarbu i Finansów oraz Rolnictwa zaopiniowały projekt pozytywnie.

- **radny Rajmund Pollak** – prośba o wprowadzenie do uchwały.

- **Wicemarszałek Jan Grela** – likwidacja Katowickiego Biura Geodezji i Terenów Rolnych przedłuży się – z dniem 31 października rozwiązane zostaną ostatnie umowy z pracownikami. W tym dniu następują ostatnie wypłaty wynagrodzeń, odpraw i innych świadczeń. Do 5 listopada musi nastąpić rozliczenie z ZUS-em, zaś do 15 listopada muszą zostać sporządzone deklaracje PIT-11 dla pracowników oraz deklaracje od wypłat za lata poprzednie. Pozostają jeszcze rozliczenia podatku VAT i wyrejestrowanie z tegoż obowiązku. Zmiana terminu likwidacji nie spowoduje wzrostu wynagrodzenia likwidatora.

- **radny Rajmund Pollak** – zwrócił uwagę na fakt przejęcia 8 pracowników przez Beskidzkie Biuro Geodezji z siedzibą w Żywcu, co nie zostało zaznaczone w uchwale. Nie ma też mowy o tym, co z majątkiem Biura.

Wicemarszałek Grela powinien spotkać się z dyrekcją Biura w Żywcu i uzgodnić te sprawy. Beskidzkie Biuro powinno mieć w tej sprawie priorytet.

- **Wicemarszałek Jan Grela** – zgłoszone uwagi nie dotyczą tej uchwały.
- **radny Józef Berger** – zwrócił uwagę, iż Komisja Budżetu postulowała zmianę treści ostatniego zdania uzasadnienia tak, by sformułowanie „nie powinno pociągnąć” zastąpić przez „nie pociągnie”.
- **Wicemarszałek Jan Grela** – zmiana terminu nie spowoduje wzrostu wynagrodzenia likwidatora. Czym innym jest koszt likwidacji, którego nie da się w tej chwili dokładnie określić.
- **radny Rajmund Pollak** – stwierdził, iż sprawa została przedstawiona jednostronnie. Powinna być informacja co się stanie z majątkiem. Uchwała powinna być przygotowana kompleksowo. Część pracowników pozostanie na miejscu i powinni mieć zapewnione narzędzia pracy. Chodzi o to, by likwidator nie mógł swobodnie dysponować majątkiem. Zaproponował, by zobowiązać Zarząd do przekazania majątku do Beskidzkiego Biura Geodezji.
- **radna Małgorzata Ochęduszek-Ludwik, Wiceprzewodnicząca Sejmiku** – poprosiła radnych, by w swoich wystąpieniach odnosili się do zaproponowanej treści uchwał. Nie ma podstaw do poddawania pod głosowanie propozycji radnego Pollaka, ponieważ nie był to wniosek.
- **radny Rajmund Pollak** – stwierdził, iż był wniosek o odesłanie projektu uchwały do poprawy przez Zarząd. Powinny być uwzględnione sprawy mienia.
- **radny Józef Berger** – zwrócił uwagę, że umowa dotycząca likwidacji została zawarta w formie ryczałtu i nie może być mowy o wzroście kosztów. Powtórzył uprzednio zgłoszony wniosek.
- **radna Małgorzata Ochęduszek-Ludwik, Wiceprzewodnicząca Sejmiku** – uzasadnienie nie jest integralną częścią uchwały. Istotna jest treść uchwały.
- **Wicemarszałek Jan Grela** – co do kosztów likwidacji: nie można ich dokładnie przewidzieć, bo np. mogą być roszczenia pracowników. Wysokość wynagrodzenia likwidatora się nie zmienia i tylko o to chodzi. Przypomniał, iż w sprawie mienia Katowickiego Biura Geodezji i Terenów Rolnych była uchwała z lipca br. która mówiła: „Sprzedać mienie ruchome Katowickiego Biura Geodezji i Terenów Rolnych w Katowicach, w tym część w trybie bezprzetargowym podmiotom gospodarczym utworzonym przez pracowników

likwidowanego zakładu budżetowego. Pozostała część mienia ruchomego może zostać przejęta nieodpłatnie przez jednostki organizacyjne Województwa Śląskiego”. Jest to sprawą likwidatora. Treścią prezentowanej dzisiaj uchwały jest wyłącznie przesunięcie terminu likwidacji.

- **radny Rajmund Pollak** – jeśli można zmienić uchwałę dotyczącą terminu, można również zmienić tę dotyczącą majątku.
- **radna Małgorzata Ochęduszek-Ludwik, Wiceprzewodnicząca Sejmiku** – pytanie, czy uchwała w tym kształcie ma nie być głosowana.
- **radny Rajmund Pollak** – przypomniał, że zaproponował, by odesłać uchwałę do Zarządu celem naniesienia poprawek.
- **radna Małgorzata Ochęduszek-Ludwik, Wiceprzewodnicząca Sejmiku** – czyli jest to wniosek o nierozpatrywanie uchwały dzisiaj ... [koniec kasety]...
- **radny Grzegorz Makowski** – jeśli uchwała nie zostanie podjęta dzisiaj to termin likwidacji Biura minie 31 października. Doceniając troskę radnego Pollaka nie wypada jednak podejrzewać Zarządu, czy likwidatora o złą wolę. Zaproponował przyjęcie uchwały.
- **radny Rajmund Pollak** – stwierdził, że można wnieść poprawkę do uchwały, w której będzie mowa o pierwszeństwie Beskidzkiego Biura do przejęcia mienia.
- **radny Marian Jarosz, Członek Zarządu Województwa** – w uchwale z lipca była mowa o sprzedaży mienia pracownikom w trybie bezprzetargowym. Ponieważ z ich strony nie było woli nabycia sprzętu Zarząd przyjął propozycję, by zgodnie ze zgłoszonymi potrzebami, tenże sprzęt zaproponować Beskidzkiemu Biuru Geodezji i Terenów Rolnych (samochody polonez – truck, fiat punto, 2 kserokopiarki, 2 stoły podświetlane, specjalistyczne przyrządy geodezyjne i licencje komputerowe). Natomiast do Biura w Częstochowie trafić mają: samochód osobowy polonez z przyczepą towarową, kserokopiarka, 2 stoły podświetlane, specjalistyczne przyrządy geodezyjne i licencje komputerowe. Śląski Zarząd Nieruchomości przejmie: samochód osobowy volkswagen oraz kserokopiarę. Do Urzędu Marszałkowskiego trafią 2 zestawy komputerowe, zaś Teatr Śląski przejmie samochód dostawczy volkswagen. Część mebli otrzyma Zespół Chorób Płuc i Gruźlicy w Bystrej.

- **radna Małgorzata Ochęduszek-Ludwik, Wiceprzewodnicząca Sejmiku** – pytanie czy do komisji uchwał i wniosków wpłynęły poprawki do uchwały.
Odpowiedź: nie.

Głosowanie nad uchwałą (w wersji zaproponowanej):

za	33
przeciw	1
wstrzym.	4

10. Podjęcie uchwały w sprawie wyrażenia zgody na dokonanie darowizny nieruchomości położonej w Wodzisławiu Śląskim na rzecz Powiatu Wodzisławskiego (druk II/298):

- **radna Małgorzata Ochęduszek-Ludwik, Wiceprzewodnicząca Sejmiku** – Komisje: Budżetu... oraz Zdrowia zaopiniowały projekt pozytywnie.

Uwag nie zgłoszono.

Głosowanie nad uchwałą:

za	36
przeciw	0
wstrzym.	0

11. Podjęcie uchwały w sprawie zmiany uchwały nr II/6/16/2003 z dnia 17 marca 2003 roku (druk II/299):

- **radna Małgorzata Ochęduszek-Ludwik, Wiceprzewodnicząca Sejmiku** – Komisje: Budżetu... oraz Sportu zaopiniowały projekt pozytywnie.
- **Wicemarszałek Jan Grela** – zaproponował autopoprawkę w związku z przesunięciem środków na rok przyszły w Sosnowcu oraz zakończeniem inwestycji w Goczałkowicach.

Głosowanie nad uchwałą (wraz z autopoprawką):

za	39
przeciw	0

12. Informacja o oświadczeniach majątkowych:

- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – zacytował tekst zapisu ustawy dotyczący składania oświadczeń majątkowych oraz obowiązku dokonywania ich analizy przez osoby, na ręce których te oświadczenia są składane. Wskazał na brak precyzji zapisów tejże ustawy. Kwestią sporną było np. kto ma dokonywać analizy, w jakim układzie mają być przedstawione dochody: rocznym, czy miesięcznym ? Wynikały z tego błędy w oświadczeniach. Pojawiły się wątpliwości co do diet. Były również pomyłki polegające na zamianie przychodu z dochodem. Ponadto, zdarzały się pomyłki czysto matematyczne. Wszyscy radni złożyli oświadczenia w terminie. Poprawek dokonywano na bieżąco, zatem nie ma potrzeby podejmowania żadnych dodatkowych działań wynikających z ustawy.
- **Marszałek Michał Czarski** – na ręce Marszałka oświadczenia składali: Członkowie Zarządu Województwa, Skarbnik, kierownicy wojewódzkich samorządowych jednostek organizacyjnych, osoby zarządzające oraz członkowie organów zarządzających wojewódzkimi osobami prawnymi, także osoby wydające w imieniu Marszałka decyzje administracyjne. Łącznie dotyczyło to 148 osób. Złożyło je 147 osób z tego 7 po terminie, jedna osoba odmówiła złożenia oświadczenia i została odwołana z zajmowanego stanowiska. Osobom, które złożyły z opóźnieniem, a nie odwołały się od decyzji, zostało potrącone wynagrodzenie za każdy dzień zwłoki. Oświadczenia te zostały umieszczone na stronach BIP-u w Internecie. Największy problem stanowił pkt. 8 – inne dochody uzyskiwane z tytułu zatrudnienia, działalności zarobkowej lub zajęć z podaniem kwot uzyskiwanych z każdego tytułu. 113 osób źle wypełniło ten punkt. Błędy wynikały z niezrozumienia intencji ustawodawcy, a nie z chęci zatajenia dochodów. Na wezwanie 109 osób złożyło stosowne korekty, brakuje 4 odpowiedzi.
- **radna Małgorzata Ochęduszek-Ludwik, Wiceprzewodnicząca Sejmiku** – 15 października Wojewoda Śląski złożył pismo, w którym powiadamia o złożeniu oświadczeń przez Przewodniczącego Sejmiku oraz Marszałka Województwa, a którego kopię radni otrzymali.

13. Podjęcie uchwały w sprawie przyznania dodatku specjalnego Marszałkowi Województwa Śląskiego (druk II/300):

- **radna Małgorzata Ochęduszek-Ludwik, Wiceprzewodnicząca Sejmiku** – Komisja Budżetu... wydała opinię pozytywną na temat projektu uchwały.
- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – zwrócił uwagę na zmianę podstawy prawnej przyznawania dodatku. Jest nowe rozporządzenie z dnia 11 lutego 2003 roku. Jest zmiana merytoryczna polegająca na tym, iż dodatek „czasowy” został zamieniony na dodatek, który przysługuje. Przyznanie tego dodatku w zaproponowanej kwocie utrzyma płacę Marszałka na dotychczasowym poziomie.
- **radny Rajmund Pollak** – stwierdził, że pytał już w jakim trybie została prowadzona uchwała. W związku z wypowiedzią Przewodniczącego Sejmiku, iż jest to jego inicjatywa, stwierdził brak podpisu pod projektem uchwały.
- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – podpis Przewodniczącego znajdzie się tam po przyjęciu uchwały.
- **radny Rajmund Pollak** – powinien być podpis wnioskodawcy. Chodzi o to, iż ta propozycja jest przedstawiona w ten sposób, że „Panu Marszałkowi się należy i trzeba uchwalić”. Natomiast rozporządzenie mówi o widelkach od 20 do 40 %. Uchwalane jest to czasowo po to, by Sejmik miał możliwość oceny pracy Marszałka. Stwierdził, że nie widzi jakichś specjalnych zasług Pana Marszałka. Przewodniczący Sejmiku oraz Przewodniczący Komisji Budżetu... są z tej samej opcji co Marszałek, więc fakt windowania przez nich zarobków Marszałka nie może dziwić. Wniosek o głosowanie tajne nad uchwałą.
- **radna Małgorzata Ochęduszek-Ludwik, Wiceprzewodnicząca Sejmiku** – wniosek taki jest niezgodny z ustawą.
- **radny Rajmund Pollak** – w takim razie jawne imienne. Stwierdził, że Marszałkowi można przyznać „co najwyżej, na zachętę” 20 % dodatku. Jeżeli przez rok Marszałek będzie miał jakieś sukcesy, to za rok będzie kolejna uchwała i będzie można wszystko przeanalizować. Wysoce niestosownym jest również to, że projekt został dostarczony w dniu dzisiejszym. Chodzi zapewne o to, by ta uchwała nie znalazła się w mediach przed sesją. Może należy powiedzieć górnikom, których zwalniają, bezrobotnym, którzy otrzymują 700 zł zasiłku, osobom, które idą na świadczenia przedemerytalne, że Pan Marszałek ma samego dodatku 2900 zł.
- **radna Małgorzata Ochęduszek-Ludwik, Wiceprzewodnicząca Sejmiku** – prośba o skracanie wypowiedzi.

- **radny Rajmund Pollak** – nie ma zapisu w *Regulaminie* dotyczącego skracania wypowiedzi chyba, że przedtem przegłosowano taki wniosek. Stwierdził, iż do tematu nie należy podchodzić w sposób „doktrynalny i partyjny”, ale w sposób „odpowiadający aktualnym uwarunkowaniom”. Nie ma prawnych wymogów utrzymywania dodatku w takiej samej wysokości. Nie chodzi o to, by Marszałka pozbawić dodatku, ale obniżyć go do 20 %. Stwierdził ponadto, iż w *Regulaminie* nie ma wymogu składania poprawek na piśmie do komisji uchwał i wniosków. Poprawki można składać również ustnie. W § 1 należy zamiast 40 % zapisać 20 % i odpowiednio zmniejszyć kwotę.

- **radny Grzegorz Makowski** – stwierdził, iż jest zwolennikiem tezy, iż za dobrą pracę należy się dobra płaca. Porównanie górników i bezrobotnych z Marszałkiem jest nie na miejscu. Inny jest zakres odpowiedzialności i za to też trzeba płacić. Komisja Budżetu „nie załatwiła” pozytywnej opinii do uchwały. Komisja głosowała za przyznaniem „standardowej kwoty”.

- **radny Jan Olbrycht** – zaproponował, by sprawę rozważyć spokojnie. W tej sprawie są dwa elementy: ile powinien zarabiać Marszałek Województwa Śląskiego, bez względu na to, kto to jest, oraz kwestia pewnej oceny, co wynika z zapisu ustawy. Ocena pracy Marszałka będzie miała miejsce kilka razy, zwłaszcza przy okazji kolejnych budżetów, absolutorium, także oceny Marszałka jako szefa Urzędu, czy efektów pracy dla województwa. Zaproponował przegłosowanie uchwały.

- **radny Rajmund Pollak** – stwierdził, że zna wielu ratowników górniczych, którzy mają znacznie większą odpowiedzialność niż Marszałek. Stopnia odpowiedzialności nie można ustalać jedynie na podstawie ilości zadań. Marszałek nie poszedł na swe stanowisko z przymusu, ma swoje obowiązki „i łaski nie robi”. Można przytoczyć wiele faktów, które świadczą na niekorzyść Marszałka np. niedopuszczanie wypowiedzi radnych do publikacji w Internecie. Nie wykazuje też własnej inicjatywy. Podtrzymał swoje poprzednie propozycje.

- **radny Michał Urban** – niektóre dotychczasowe wypowiedzi są żenujące. Marszałek drugiego co do wielkości województwa w kraju powinien zarabiać godnie. Ustawa narzuca pewne ramy dla dodatku a wcale nie jest pewne, czy ustalenie go w zaproponowanej wysokości rekompensuje nakład pracy. Klub SLD poprze projekt uchwały. Zaapelował do radnego Pollaka o odrobinę samokrytycyzmu. Wniosek o zamknięcie dyskusji.

- **radny Czesław Żelichowski** – stwierdził, że ma w zasadzie pretensji do radnego Pollaka za jego liczne i czasochłonne wystąpienia, „bo taka jego

natura”, natomiast Prezydium Sejmiku powinno dbać bardziej o powagę tej sali. Jeżeli radni SLD chcą wchodzić w polemikę z radnym Pollakiem niech to robią w innym miejscu, np. na posiedzeniu klubu. Wezwał Prezydium do ścisłego egzekwowania zapisów *Regulaminu* np. przywoływania radnych „do rzeczy”, skrócenia czasu wystąpień, bądź ograniczenia dyskusji do wystąpień klubowych.

- **radna Małgorzata Ochęduszek-Ludwik, Wiceprzewodnicząca Sejmiku** – taki wniosek powinien paść z sali. Prezydium jest wykonawcą woli radnych.
- **radny Jan Olbrycht** – apel o zachowanie powagi sali ...[koniec kasety]... chodzi o odpowiednie zwracanie się do siebie wzajemnie, by nie sprawiać wrażeń, iż jest to spotkanie towarzyskie.

Głosowanie na wnioskiem radnego Pollaka dotyczącym głosowania jawnego imiennego nad uchwałą:

za	1
przeciw	42
wstrzym.	1

Wniosek nie uzyskał akceptacji.

Głosowanie nad poprawką radnego Pollaka dotyczącą obniżenia wysokości dodatku specjalnego dla Marszałka do 20 %:

za	1
przeciw	41
wstrzym.	2

Poprawka nie uzyskała akceptacji

Głosowanie nad uchwałą (w wersji zaproponowanej):

za	41
przeciw	1
wstrzym.	2

- **radna Małgorzata Ochęduszek-Ludwik, Wiceprzewodnicząca Sejmiku** – przeprosiła osoby, do których zwróciła się na „ty”. Nie wynikało to ze złej woli, raczej „z serdeczności”.

[prowadzenie obrad przejął radny Jerzy Kłudka, Wiceprzewodniczący Sejmiku]

14. Interpelacje:

Brak.

15. Zapytania, wnioski, oświadczenia radnych:

- **radny Rajmund Pollak** – stwierdził, iż ma wrażenie, że wiele osób co innego mówi a co innego robi. Zwłaszcza jeśli ktoś mówi w kuluarach o poruszeniu sprawy dodatku dla Marszałka a później wszyscy gremialnie głosują za. Nagminnie jest naruszany *Regulamin*. Jest tylko jeden klub, którego liczebność odpowiada zapisom regulaminowym. Ponadto, kwestia tzw. Konwentu, który jest instytucją nieformalną, na którym mówi się wiele rzeczy, których nie ma później na sesji. Przypomniał, że prosił o protokołowanie jego obrad. Zapytał jakie Konwent ma uprawnienia do dawania upoważnień Wiceprzewodniczącej Sejmiku (wypowiedź dotycząca uchwały w sprawie współpracy z Północną Nadrenią-Westfalią). W czasie debaty na temat górnictwa radni zostali dopuszczani do głosu jako ostatni. Czy było to ustalone na Konwencie ? Jest to złamanie zasad *Regulaminu*. Nie realizuje się wniosków formalnych. W przypadku wniosku (uchwały) w sprawie narodowości śląskiej Przewodniczący dopuścił do debaty (zamiast głosować) co doprowadziło do wycofania podpisu przez jednego z wnioskodawców. Niedopuszczalne jest komentowanie wypowiedzi radnych przez prowadzącego sesję. Wyraził sprzeciw wobec palenia papierosów w pomieszczeniach Sejmiku. Stwierdził ponadto, iż ustalanie składów delegacji wyjeżdżających za granicę ma charakter „zakulisowy”. Nie było dotąd sprawozdań z tych wyjazdów. Podobnie ma się rzecz z „wybiórczym” zapraszaniem radnych na spotkania z delegacjami zagranicznymi. Z takich spotkań powinny również być sprawozdania i powinny być zatwierdzane przez Sejmik. Na stronie internetowej powinny być zamieszczane wnioski, interpelacje, ewentualnie inicjatywy uchwałodawcze radnych. Brak informacji o konferencjach prasowych organizowanych w trakcie sesji (przy okazji wizyty Wicepremiera Jerzego Hausnera). Kwestia koleżeństwa: na ostatnim posiedzeniu Komisji Rewizyjnej nie było quorum. Jeden z radnych dzwonił, że dojedzie, tymczasem Przewodniczący Komisji nie chciał poczekać i odwołał posiedzenie. Stwierdził, iż Przewodniczący Komisji Rewizyjnej groził, iż złoży wniosek o wykluczenie go ze składu Komisji... to jest niedopuszczalne...

[głosy i oklaski z sali]

- **radna Jolanta Kopiec** [poza nagraniem]

- **radny Jerzy Kludka, Wiceprzewodniczący Sejmiku** – prośba do radnych o niewychodzenie poza treść punktu.

- **radny Alfred Brudny** – w kompetencjach Zarządu jest koordynowanie autobusowych przewozów pasażerskich. W tych sprawach zwraca się do koordynatorów wybieranych w powiatach. Niektórzy z nich mają własne firmy przewozowe, stąd ich uczestnictwo w procesie decyzyjnym może być dwuznaczne. Poprosił o zwrócenie uwagi na to zjawisko.

- **radny Alojzy Lysko** – prośba do Zarządu, by zainteresował się inwestycją w Teatrze Rozrywki w Chorzowie. Instytucja ta jest ewenementem bo potrafi wypracować 40 % zysku, zaś aktorzy mają fatalne warunki. Od 20 lat jest tam gotowy (w stanie surowym) budynek, który być może dałoby się zagospodarować. Dotychczas wydajemy pieniądze tylko na bieżącą konserwację i utrzymanie stróża.

- **radny Karol Stasica** – podziękował członkowi Zarządu, Panu Marasowi za dogłądanie remontu drogi ze Szczyrku do Wisły. Poprosił o przekazanie podziękowań wykonawcy za terminowe wykonywanie robót.

15 a. Podjęcie uchwały w sprawie oświadczenia z okazji 25. rocznicy pontyfikatu Papieża Jana Pawła II:

- **radna Maria Pańczyk-Poździej** – odczytała tekst listu do Papieża. W ostatnim zdaniu sława „naszych trudnych czasach” należy zastąpić sformułowaniem: „obecnych trudnych czasach”. Treść: *Sejmik Województwa Śląskiego składa Waszej Świątobliwości wyrazy szacunku i podziękowania za 25 lat pontyfikatu. Jesteśmy szczególnie wdzięczni za nieustającą troskę o dobro Ojczyzny i zainteresowanie losami ludzi śląskiej ziemi. Spotkania z Waszą Świątobliwością na Jasnej Górze, na katowickim Muchowcu, na skoczowskiej Kaplicówce, w Sosnowcu, w Bielsku Białej, Żywcu, Gliwicach pozostawiły w nas głębokie uczucia. Trwają one do dziś. Wdzięczni jesteśmy za słowa otuchy i troski, za nadzieję, która pozwala nam żyć w obecnych trudnych czasach. Dziękujemy za pamięć o naszych sprawach, również na Stolicy Piotrowej. Życzymy Waszej Świątobliwości zdrowia i jak najdłuższego pontyfikatu. Szczęść Boże Radni Sejmiku Województwa Śląskiego.*

Prośba o powiadomienie nieobecnych, by mieli możliwość podpisania dokumentu.

- **radny Jerzy Kludka, Wiceprzewodniczący Sejmiku** – stwierdził, że w zasadzie jest to list zatem nie ma potrzeby podejmowania uchwały.
- **radny Rajmund Pollak** – propozycja, by zapisać w protokole, iż list został przyjęty przez aklamację i złożenie podpisów.
- **radny Jan Olbrycht** – Sejmik zawsze podejmuje wszystko w drodze uchwały. Uchwała jest podjęta przez aklamację, jednomyślnie głosowanie.
- **radny Jerzy Kludka, Wiceprzewodniczący Sejmiku** – w treści paragrafu 1 uchwały należałoby użyć zamiast sformułowania „oświadczenie” słowa „listu”.
- **radny Zbigniew Wieczorek, Przewodniczący Sejmiku** – zespół redagujący zmienił formułę. Nie ma oświadczenia - jest przyjęcie uroczystego adresu. Traktujemy punkt za wyczerpany w inny, lepszy sposób.

[głosy z sali – poza nagraniem]

- **radny Jerzy Kludka, Wiceprzewodniczący Sejmiku** – skoro jest rozbieżność zdań sprawę należy rozstrzygnąć w głosowaniu.

Głosowanie nad uchwałą (druk 301):

za	41
przeciw	0
wstrzym.	0

16. Zamknięcie sesji Sejmiku – godz. 17⁴⁵.